

De har mange jern i ilden og gjør suksess på flere områder:

Multitalentene

Mens mange har nok med å gjøre karriere innenfor ett felt, finnes de som lykkes i å sjonglere med mange baller og samtidig sette spor etter seg. Hva kjennetegner multitalentene? Er de arbeidsnarkomane, selvoptatte, blinde for egne begrensninger eller bare talentfulle og begavede i vid forstand?

Jan Chr. Grandre
jcg@kapital.no

Axel Heiberg-Andersen
aha@kapital.no

MER GULL: Skilegenden Bjørn Dæhlie har gjort det skarpt som forretningsmann etter at han la opp.

FOTO: EIVIND YGGESETH

situasjonen både i tid og rom. I tillegg trengs en rekke evner og ferdigheter for å lykkes. – Det vi vet fra forskning, er at det er en sammenheng mellom evnenivå og problemløsnings-evner og fremtidig jobbsuksess. Således er det slett ikke dumt å ha noe i toppen, sier Heyerdahl og legger til at dette også handler mye om holdning eller attitude.

– Folk som lykkes på ett område, lykkes ofte også på andre. Den som intet våger, intet vinner!

Erling Kagge sier at han som liten gutt trodde han skulle bli alt mulig rart. Og jammen fikk han rett.

Muligens er det også synergier å hente for kjente navn. Jo Nesbø ville unngå nettopp dette da han som kjent popstjerne og finansanalytiker sendte sitt første bokmanus til forlaget under pseudonymet Kim Erik Lokker. Det gikk som vi husker greit, og Nesbø har i dag solgt over halvannen million bøker verden over.

Hylles i Asia

Fenomenet “multitalent” vies mest oppmerksomhet i asiatiske land som

India, Malaysia, Thailand og Indonesia. Derfra kommer også testene på om en person faktisk er et multitalent. I India forteller businesslitteraturen deg hvordan du skal “oppdage og pusse fasettene i din diamant” for å bli riktig vellykket, refererer psykologiprofessor Paul Moxnes ved Handelshøyskolen BI.

– I våre vestlige samfunn er suksess heller forbundet med å holde seg til sin lest. Særlig gjelder dette i akademien. Sprer du deg for mye, kommer du ikke langt.

Han viser til den syriske vismannen Publilius Syrius som ca. 100 år f.Kr. uttalte at “Den som gjør to ting samtidig, gjør ingen av delene”. Med denne troen reduseres multitalentet til en middelmådighet.

– Noen norske multikunstnere kan tjene som eksempel her. Men unntak finnes. Selv tror jeg det går an å trene frem multitalentet “på tvers”, det jeg kaller “fasettmennesket”. Det prøver vi på på ledertreningskurset mitt på BI, Samspill og ledelse, forteller Moxnes.

Treningsstudio for sjelen

Han beskriver kurset som et “treningsstudio for sjelen”, der studentene får kontakt med sin personlighets ulike fasetter og anvender dem “legert”, det vil sammensatt, men likevel helt. Ifølge Moxnes er den gamle måten å anvende sitt multitalent på “på langs”, det vil si å dyrke frem ett talent av gangen, i ulike livsfaser, der man for eksempel begynner som politiker, lykkes som forsker midtveis i livet og ender som kunstner. – Jeg tror at multitalentet formes av den samme psykologi som talentet. Forskning viser at ytre forhold er mest avgjørende for suksess, men at det kreves en proaktiv væremåte for at talentet skal forløses. Det vil si at man må sette seg mål og arbeide hardt for å nå dem, pluss at man må ha flaks, hvilket innebærer gode vekstvilkår eller muligheter, sier Moxnes.

Moxnes har nettopp gjort en studie på sine studenter – 104 ledere under etterutdanning i organisasjonspsykologi på BI. Hensikten var å undersøke hvordan deres multipersonligheter (en teori om at det bor mange person- ▶

ligheter i en og samme leder) henger sammen med deres vonde barndomsopplevelser som fremdeles former deres voksne liv.

- Resultatene er ferske fra datamaskinen, forteller han.

Men i forhold til multitalent og talent kan de tolkes som følger: Er du en suksessrik leder, så har du sannsynligvis hatt en barndom der du har følt deg litt sær, annerledes og isolert, du har opplevd at andre har villet skade deg, ydmyke deg og lure deg. I tillegg har du ikke følt deg god nok eller underlegen, pluss at du har skjult eller hemmet dine spontane følelser og blitt perfektjonistisk. Og sist, men ikke minst: Innerst inne har du trodd at du var bedre enn andre mennesker og gått med storhetsforestillinger om at "min tid vil komme".

Kanskje noe å tenke på for dagens curlingforeldre, som vil tilrettelegge barnas liv og skjerme dem for mange av livets prøvelser?

Topplokket bestemmer

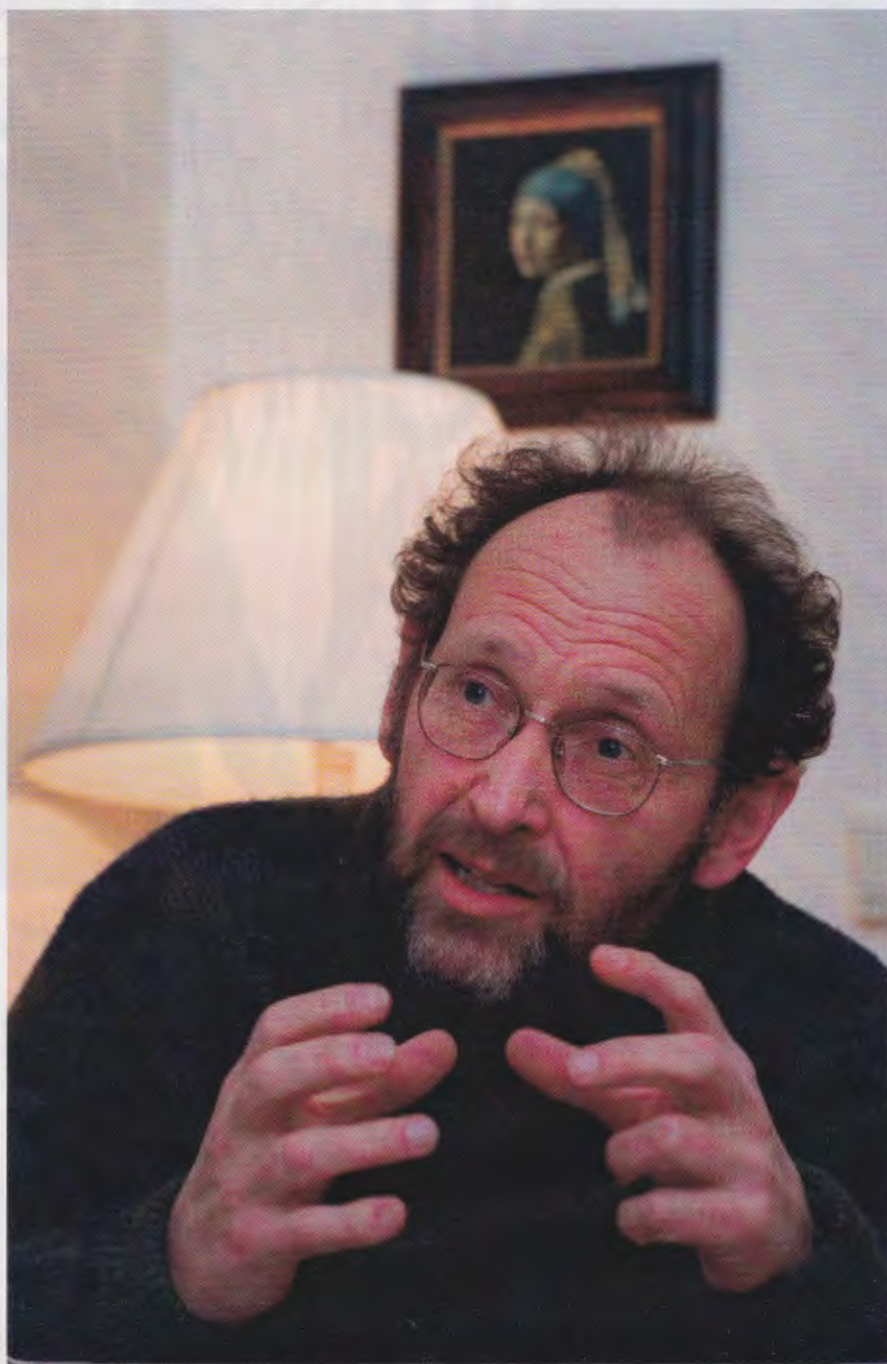
Mens forskning i Norge ofte er problemorientert, har Harald Harung, førsteamanuensis ved Høgskolen i Oslo, valgt en annen innfallsvinkel på sitt arbeid. Harung har tatt for seg enere og sett på hva normalt utrustede mennesker kan lære av disse. Prestasjonsforskeren mener at mange som går til topps innenfor ett felt, også ofte har lettere for å lykkes på andre områder. I samarbeid med hjerneforskeren Fred Travis fra Maharishi University of Management i USA har Harung sammenlignet hjernene og psykologien til 100 utvalgte toppledere, toppidrettsutøvere og andre enere i samfunnet med hodene til gjennomsnittspresterende kontrollpersoner. Og konklusjonen er klar: - Topplokket til ledere og andre enere fungerer annerledes enn topplokket til folk flest! Det er hovedforklaringen på deres suksess, fastslår Harung.

Han har formulert en enhetlig prestasjonsteori, som sier at det er én dimensjon eller faktor som ligger til grunn for høy prestasjon, uavhengig av hva man holder på med.

- Det handler om graden av menneskelig utvikling eller selvutvikling, om du vil. Dette gir bedre forutsetninger for å prestere. Og den har både et psykologisk aspekt og et fysiologisk aspekt. Kropp og sinn henger som kjent nært sammen, sier Harung.

Fysiologisk foredling

Han forklarer dette som en slags felles

ARBEID MÅ TIL: - Ytre forhold er mest avgjørende for suksess, men det kreves en proaktiv væremåte for at talentet skal utløses, sier psykologiprofessor Paul Moxnes ved Handelshøyskolen BI.

FOTO: SCANPIX/ROXFELT

plattform. Hvis du har denne dimensjonen, så lærer du mye fortere jobb- eller oppgaverelatert kunnskap. Og sannsynligvis trenger du mye mindre øving på nye ting før du blir bedre enn en som måler normalt.

Vi ser først på det mentale plan: Når selvutviklingen skjer, endres måten man ser virkeligheten på. Man går for eksempel fra å fokusere på detaljer til helhet, fra kortsiktighet til langsiktig-

het, fra vann/tap, til vann/vinn-relasjoner. Man går fra å være reaktiv til å være proaktiv og forebyggende, og fra en etikk basert på normer til at du i økende grad føler du selv vet hva som er riktig og galt. Motivasjonen endrer seg fra ytre (makt, penger, berømmelse) til indre (mening, glede, slå seg selv og frihet) og du går fra å skyld på andre til å ta ansvar for ditt eget liv.

Går vi til kroppen kan man, ifølge